

Vadovaujamės ar remiamės teisės aktais?

Kalbėdami apie teisės aktus mes dažnai pasakome, kad jais mes vadovaujamės, remiamės arba atsižvelgiame į juos. Daugelis net nepagalvoja, kad gal kuris žodis yra labiau tinkamas. Tiesa, kai kas ima aiškinti, kad reikia visada vartoti žodį „*vadovautis*“, o „*remtis*“ tai galima lazdele ar į sieną. Išties žodžių „*remtis*“, „*vadovautis*“, o ir „*atsižvelgti*“ kanceliarinė reikšmė yra ta pati – „laikyti pagrindu (priimti kaip pagrindą) veikti“ arba „daryti pagal ką“. Dabartinės lietuvių kalbos žodyne rasime tokius išaiškinimus: žodis „atsižvelgti“ reiškia „paisyti“, „remtis“ – „imti pagrindu“, „vadovautis“ – „laikytis, remtis“. Taigi, galime laikytis įstatymų ar taisyklių, vadovautis teisės aktais, remtis kuriuo nors dokumentu, atsižvelgti į kodekso straipsnį ir pan.

Kalbininkų požiūriu universaliausias yra žodis „*vadovautis*“, reiškiantis, kad veikiama, ko nors siekiama ar visa veikla grindžiama minimu dokumentu (pavyzdžiui: mokyklos vadovaujasi Savivaldybės tarybos patvirtintais nuostatais, komisija vadovaujasi Veiklos reglamentu).

Bet visuomet būtina atkreipti dėmesį į du reikalavimus dėl tų žodžių vartojimo:

Pirmasis – būtina pasirinkti tinkamą formą: padalyvio (*vadovaujantis, remiantis, atsižvelgiant*) arba pusdalyvio (*vadovaudamasis (-si), remdamasis (-si), atsižvelgdamas (-a)*). O kada kurią formą vartoti? Padalyviai tinka tik beasmeniuose sakiniuose (juose nėra veikėjo), pavyzdžiui: *Atsižvelgiant į prašymą, suteikiama poilsio diena* arba *Remiantis tvarkos aprašo 10 punktu, parengtas sąvadas*. Jeigu sakinyje yra asmeninis (sakinyje yra veikėjas), tai visuomet vartojamas pusdalyvis, pavyzdžiui: *Vadovaudamasi teisės aktais, Savivaldybės taryba priėmė sprendimą dėl mokyklų pertvarkos* arba *Vykdydami savivaldybės mero potvarkį, skyriaus darbuotojai parengė veiklos programą*.

Antrasis reikalavimas yra aktualus tiems, kurie rengia dokumentus. Savivaldybės teisės aktų (sprendimų, potvarkių, įsakymų, deklaracijų, aktų ir kt.) tekstas privalo būti parengtas laikantis bendrinės lietuvių kalbos normų ir teisės terminijos. Viena iš svarbiausių teisės akto projekto dalių yra preambulė – dokumento įvadinė dalis, kurioje nurodoma, kuo vadovaujamasi, į ką atsižvelgiama. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymu patvirtintų Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų 24 punkte konkrečiai nustatyta: „Preambulė paprastai pradedama žodžiais „Vadovaudamasis (-si)“ (pvz., teikiant nuorodą į įstatymą), „Įgyvendindamas (-a)“ (pvz., teikiant nuorodą į nutarimą), „Vykdydamas (-a)“ (pvz., teikiant nuorodą į įsakymą), „Atsižvelgdamas (-a)“ (pvz., teikiant nuorodą į protokolą, rekomendaciją, prašymą ar pan.), „Siekdamas (-a)“ (pvz., tam tikro tikslo ir pan.)“.

Taigi, vadovaukimės, remkimės ar atsižvelkime į įvairius teisės aktus. Bet svarbiausia – jų laikykimės, tai yra remkimės Dabartinės lietuvių kalbos žodyne pateiktą žodžio „laikytis“ viena iš reikšmių – „nenutolti nuo kokio nusistatymo, pažiūrų, papročių“ (drausmės, tvarkos, taisyklių) ir šiais konkrečiais atvejais nesivadovaukime kitomis to žodžio reikšmėmis: „turėti įsitvėrus“ ar „nepasiduoti“...

Rita Kasparavičiūtė

Viešųjų ryšių skyriaus kalbos tvarkytoja (vyr. specialistė)